

“ÇOK GÜZEL BİR KONFERANS”

“Cuntanın Anayasasına Hayır” Konferansı’nda yapılan kapanış konuşması, Köln, 31 Ekim 1982.

Bu konuşmayı kafamda düşünürken, dedim ki, bu konferansı en kısa bir şekilde, diyelim tek cümleyle, ifade etmek gerekirse, ne denilebilirdi acaba? Ve bu suali sorunca kendime, dün akşam kendileriyle beraber olduğum, görüştüğüm bazı Fransız arkadaşlarımızın Konferans’a ilişkin olarak kullandıkları bir cümle aklıma geldi. Onlar bu konferans için “une belle conférence” demişlerdi. Zannediyorum ki, bu cümle bu konferansı iyi ifade ediyor. Gerçekten bu konferans çok güzel bir konferans oldu; çünkü bu konferansta en önemli konularda bir görüş birliği, bir konsensüs ortaya çıktı.

Bu görüş birliği, başlıca noktalarıyla, zannediyorum, şöyle özetlenebilir:

Birincisi, cunta anayasası yalnızca eleştirilmedi, eleştirilmenin ötesinde tümüyle mahkum edildi. Şöyle sözler söylendi: “Bu anayasa demokratik hak ve özgürlükleri tanıyan bir belge değil, demokratik hak ve özgürlükleri inkar eden, reddeden bir belgedir” denildi. Bu anayasadan “bir kâğıt parçası” olarak söz edildi. Ama bu konuda da galiba en iyi niteleme, yine kısaca, bir Fransız hukukçu arkadaşımızın bana söyledikleriydi. Dedi ki “Cuntanın anayasası için kötü bir anayasadır demek doğru değildir. Öyle dememek gerek. Bu belge anayasa değildir demek ve bu görüşü yerleştirmek gerekir. Yani kötülüğünün iyiliğinin daha da ötesinde bu yazılı nesne, anayasa olmak, anayasa denilmek niteliğini taşımamaktadır”. (*Alkışlar*) Ve ilave etti: “Kamuoyunda, Avrupa kurumlarında bu görüş yerleştirilmelidir. Bu belgenin bir anayasa olmadığı görüşü, kanaati yerleştirilmeli, bu açıdan savunulmalıdır” dedi. Ben kendisinin bu görüşüne şahsen tamamıyla katılıyorum, Konferans’ın da katılacağından, katıldığından hiç şüphem yok.

İkincisi, üzerinde görüş birliği oluşan, konsensüs oluşan ikinci nokta, anaysanın daha bu günden fiilen, gerçekte reddedilmiş olduğudur. Türk ve Kürt halkı; demokrasi güçleri, Türkiye işçi sınıfı, Türkiye emekçi kitleleri, hatta hatta genellikle burjuvaziden yana olan onun yanında yer alan kimi orta katmanlar, kimi küçük burjuva katmanlar dahi bu anayasayı reddettiklerini bütün baskıya rağmen, bütün sansüre rağmen yeterince göstermişlerdir. Bu anayasayı dünya kamuoyunun da reddettiğinden herhalde kuşumuz yoktur. Bu önemli konuda da konferansta bir görüş birliği, bir konsensüs belirmiştir.

Üzerinde görüş birliği oluşan üçüncü bir nokta da, demokrasi mücadelesiyle barış için mücadelenin bütünlüğüdür. Cuntaya karşı mücadele, onun bu sözde anayasayla öngördüğü rejime karşı mücadele, aynı zamanda barış için, nükleer savaşa karşı mücadeleyi içermektedir, içermek zorundadır. Çünkü cunta ve onun öngördüğü rejim sadece halkı ezen, demokratik güçleri ezen, kimseye ağız ve göz açtırma-

yan bir yönetim değil, aynı zamanda Türkiye'yi, dünya barışı, Avrupa barışı, bölge barışı açısından bir tehlike kaynağı haline getiren bir yönetimdir. Bunun için cunta-ya, anayasasına ve öngördüğü rejime karşı mücadele, zorunlu olarak aynı zamanda barış için, nükleer savaşa karşı mücadeleyi de içermektedir, içermek zorundadır.

Konferansta güçlü bir biçimde dile getirilen ve üzerinde görüş birliğine, konsensüse varılan dördüncü bir nokta, bu konferansta kendini gösteren dayanışmanın, gerek Türkiyeli örgütler ve güçler arasındaki dayanışma ve güç birliğinin, gerekse Avrupalı demokrat ve ilerici güçler ve kişilerle Türkiyeli demokrasi güçleri arasındaki dayanışmanın ve güç birliğinin, bu konferanstan sonra da burada belirtilen çerçevede ve çizilen çizgi doğrultusunda gelişmesi gerektiği noktasıdır. Bu, elbette ki, hepimizi sevindirecek bir olgudur. Ama beni şahsen özel olarak sevindirdi. Çünkü açık konuşmamda, hatırlayacaksınız, şöyle bir noktaya işaret etmiştim: Demiştim ki, bu konferans hatta tarihi bir menzil taşı olabilir, eğer bizler, özellikle biz Türkiyeliler bu konferansta filiz veren dayanışmayı, güç birliğini geliştirmeyi, güçlendirmeyi bilirsek. (*Alkışlar*) Konferansta yapılan konuşmalarla beliren bu konsensüs-yani burada başlatılan dayanışma ve güç birliği hareketinin, bundan sonra da, daha da güçlendirilerek geliştirilmesi, sürdürülmesi konusundaki konsensüs- benim bu dileğimi fazlasıyla yerine getirmiş oluyor. Demek ki, bu konferansla beliren filiz zamanla gelişip güçlenecek ve dünya çapında bir işbirliği, eylem birliği halinde bütün dünyayı kaplayan büyük bir çınar ağacı biçimini alabilecektir. Bundan hepimiz elbette ki, çok mutlu olacağız; ama hele ben, çok mutlu olacağım. (*Alkışlar*)

Bu geliştirmenin başarılabilmesi için Türkiyeli örgütlere, kişilere, güçlere ve Avrupalı demokratlara, ilericilere, kişi olarak, örgüt olarak esasında benzer, ama ayrıntılarda biraz farklı görevler düşmektedir. Türkiyelilere düşen görev, çünkü konuşmamda işaret ettiğim gibi, güncel, tarihsel, zorunlu olan görev, aralarındaki bütün ayrılıklara rağmen -bu ayrılıklar kalksın, demiyorum, kalkmayacaktır, devam edecektir- ama bu ayrılıklara rağmen, madem ki ortak bir hasım karşısında mücadele verilmesi ve bu mücadelenin sürdürülmesi ve geliştirilmesi konusunda anlaşıyoruz, o zaman, ifade ettiğimiz bu düşünceyi pratiğe geçirmeliyiz. (*Alkışlar*) Ve bunu bir an önce yapmalıyız. Çünkü zaman durmuyor, hızla akıyor. Olaylar hızla geliyor. Halbuki biz bir özeleştiriyi yaparak kabul edelim ki, bu ortak düşmana karşı eylem birliği ve güç birliğinde, zamanın hızlı akışına kıyasla biraz yavaş tempoda davranageldik. Bu tempoyu hızlandıralım ve beraber çalıştıkça, diyalogu sürdürdükçe bu hız artar. Tartışmalar devam eder ve etmelidir, ama bir şartla, hiçbir zaman tartışma ve eleştirileri eylem birliğini, güç birliğini zorlaştıracak, engelleyecek hale getirmek şartıyla. Eleştirilerin, tartışmaların da bir üslubu vardır. Eğer birbirini eleştiren, tartışan taraflar, ortak düşmana karşı mücadeleyi zayıflatmamayı en birinci görev bilirlerse işler yürür. (*Alkışlar*)

Avrupalı demokrat, ilerici arkadaşlarımıza düşen görev ise, bir yandan Avrupa'nın ulusal parlamentolarında, bir yandan ortak kuruluşlarında, Avrupa Konseyi, Avrupa Parlamentosu, Avrupa Ekonomik Topluluğu, NATO Assamblesi gibi kuruluşlarda Türk cuntasının anayasasının ve öngördüğü rejimin gerçek mahiyetini, yüzünü durmadan, bıkmadan, ısrarla ve tüm açıklığıyla belirtmeleri, bu görüşleri savunmalarıdır. Türkiye'nin birtakım politik mülahazalarla Avrupa ku-

rumlarınca, Avrupa kuruluşlarınca bir demokrasiymiş gibi kabul edilmesine müsaade verilmemelidir. Çünkü, unutmayalım ki, Avrupa'nın bazı gerici, sağcı çevreleri veya iktidarları için, Türkiye, her şeyden önce NATO'nun Doğu'daki ileri karakoludur ve verdikleri, milyarları bulan borçların yeniden iadesinin sağlanması açısından da Türkiye'nin nasıl bir rejim altında olursa olsun "istikrarlı", "kanun ve nizam"ın hâkim olduğu otoriter bir rejim olması onlar için yeğdir. Demokrasi, insan hakları filan daha ziyade propaganda konuşmalarında yer alan sözler olarak kalmaktadır. Onun için, Avrupalı arkadaşlarımıza düşen görev, tekrar ediyorum, gerek kendi memleketlerinin parlamentolarında, gerek Avrupa'nın ortak kuruluşlarında gerçeği anlatmak ve cunta anayasasının ve onun öngördüğü rejimin herhangi bir anlam ve ölçüde demokrasi olarak kesinlikle kabul edilemeyeceğini anlatmak ve ikna etmektir. Ve kabulü değil, reddi sağlayabilmektir.

Ben üzerinde mutabık kalınan, konsensüse varılan esas noktaları böyle tespit ettim; zannediyorum, bu tespitlerim Konferans'ca, bütün delegelerce de tasvip görecektir. Bu tespitlerin neticesi, bu konferanstan gayet umutlu ve cesaretlenmiş olarak ayrılacağım. Sizlerin de öyle ayrılacağınıza inanıyorum. Bu anlayış içinde, basına konferans hakkında kısaca bir bilgi vermeyi düşündüm, ama bu bilgiyi kendi adıma değil, müsaadenizle konferans adına vermeyi düşünüyorum. Bu konuşmamda belirttiğim tespitlerimin kabul gördüğü kanaatiyle, bu küçük açıklamamın da kabul göreceğine inanıyorum.

[Basın açıklaması okundu] (Alkışlar)

Belirtmek istediğim bir noktayı unutmuşum. Önemli ve bizleri memnun edecek bir haber olduğu için bildireyim: Bu konferansın, elbette ki, Türkiye'deki cuntaya karşı, demokrasiden ve barıştan yana olan mücadeleyi etkileyeceğini, ona güç katacağını biliyorduk. Bunun böyle olduğunun haberleri, daha şimdiden, daha bu konferans kapanmadan gelmeye başlamıştır. Konulan tüm sansüre rağmen Türkiye kamuoyu, halkı böyle bir konferansın yapılacağını öğrenmiş ve kimileri "muhteşem bir toplantı yapılacakmış" diye bize bildirmişlerdir. Bu konferans, bütün sansüre rağmen daha da duyulacak ve Türkiye'deki mücadeleyi daha yüksek aşamalara doğru yol almakta kuvvetlendirecektir, yüreklendirecektir. Bu açıdan bu konferansa katılan ve bu konsensüsü, bu görüş birliğini, bu güç birliğini belirten tüm Türkiyeli ve Avrupalı delegelere, arkadaşlara, dostlara, buraya gelmeyen, ama desteklediklerini bildiren, mesaj gönderen tüm örgütlere ve kişilere tekrar tekrar candan teşekkürlerimi bildiririm. *(Alkışlar)*

TÜSTAV Arşivi